

Veehouders van DAP Het Zuidenveld zijn koplopers in dier gezondheid

In welke regio lopen de gezondste koeien rond? Ofwel waar hebben de meeste veehouders IBR onder controle? En BVD? En neospora? Dat is ongetwijfeld in de omgeving van het Drentse Sleen. Hier zwaaien dierenarts Gerrit Hegen en zijn collega's de scepter over de diergezondheid. Wat anderen niet lukt, lukt hen wel: hun veehouders motiveren werk te maken van diergezondheid.

ing. Geesje Rotgers

De veehouders van dierenarts Gerrit Hegen zijn meer dan gemiddeld gemotiveerd om dierziekten aan te pakken. Zonder twijfel is dit het gevolg van de aanpak van Hegen en zijn collega-rund-

vedierenartsen van Dierenartsenpraktijk Het Zuidenveld in Sleen (Drenthe). Hegen weet welke vorderingen zijn klanten maken want hij houdt de cijfers van de individuele bedrijven precies bij. Ook weet hij hoe het landelijk gesteld is met de dierziekten. En deze cijfers liegen er

niet om. Landelijk is 22 procent van de bedrijven BVD 'onverdacht' (de overige bedrijven zijn of besmet, of kennen hun status niet). In de praktijk van Hegen is 68 procent van de bedrijven 'onverdacht'. Ook voor andere ziekten (zie Tabel 1) zijn er verschillen. Hoe komt dat? "Diagnoses zijn heel belangrijk als je ziekten wilt aanpakken", zegt Hegen. "Daarom laten wij al jaren consequent bloed onderzoeken van verwerpers op IBR, BVD, leptospirose, salmonella en neospora. Hierdoor weten wij welke ziekten spelen op het bedrijf. En als bij een vaars BVD-antistoffen worden gevonden, dan weten wij dat er de laatste twee jaar een besmetting is geweest. Bovendien houden onze melkveeouders bij

Tabel 1

Dierziektevrije bedrijven in Nederland en van DAP Het Zuidenveld.

Dierziekte	Percentage onverdachte bedrijven in Nederland	Percentage onverdachte bedrijven van DAP Het Zuidenveld
IBR	27	83
IBR tankmelk	7	16
Leptospirose	99	81
BVD	22	68
BVD tankmelk	6	11
Paratuberculose	8	22
Neospora tankmelk	18	26
Salmonella	21	69

wat zij hebben aan mastitisgevallen en kreupelheden. Geen tijdrovende administratie, maar een simpel lijstje. Door dit soort dingen te registreren weet je of sommige aandoeningen abnormaal voorkomen over een langere termijn." Ook spreekt Hegen zijn veehouders erop aan als zij te weinig actie ondernemen. "Als veehouder kun je het niet maken om niets te doen aan bijvoorbeeld BVD als alle omringende bedrijven vrij zijn van de ziekte. Wij attenderen de betreffende veehouders erop als hun buurbedrijven er vrij van zijn."

Trends per bedrijf

Hegen en zijn collega's besteden veel aandacht aan het verzamelen van gegevens over de diergezondheid op de bedrijven. Veel werk? "Helemaal niet," bestrijdt Hegen. "Het is een kwestie van het consequent invoeren van enige standaardgegevens die tijdens elke bedrijfsbegeleiding worden verzameld, in Excel." Hegen kruipt achter zijn computer en draait als voorbeeld een cijferlijstje uit van een van zijn klanten. Op het lijstje staat per bezoek een serie standaardgegevens, zoals de melkcontrolegegevens (opgehaald uit PIR DAP), dierziektegevallen en gegevens over afvoer. In de 'verzamelkolom' berekent Excel de gemiddelde waarden over

GERRIT HEGEN

'Als je geen cijfers bijhoudt, wordt diergezondheid teveel een gevoelskwestie.'

Foto: Geesje Rotgers

het laatste jaar. En die vergelijkt Hegen met de streefwaarden. Zo is meteen te zien of het bedrijf boven de norm zit met bijvoorbeeld melkziekte, witvuilers, nieuwe mastitisgevallen of herhalingsgevallen en afvoer. Doordat de cijfers consequent worden bijgehouden, worden trends zichtbaar. "Als je niks bijhoudt, wordt diergezondheid teveel een gevoelskwestie", vindt Hegen. Hij snapt dan ook niet dat veel van zijn collega-dierenartsen hieraan zo weinig aandacht besteden. Door het bijhouden van een eenvoudige serie gegevens, leg je de vinger achter bedrijfsgebonden ziekten.

Elk jaar krijgen de veehouders van DAP Het Zuidenveld een jaaroverzicht van hun diergezondheidsinformatie (zie Tabel 2). Hierop staan onder meer de dierenartskosten, uitgesplitst naar preventief en curatief gebruik. Die verhouding zegt veel over de ernst van de aandoeningen. Ook staan hierop de sterke punten en verbeterpunten voor het bedrijf.

De grote uitdaging

Opvallend veel melkveebedrijven laten zich begeleiden door de dierenartsen van de praktijk: 60 van de in totaal 84. Op de meeste bedrijven komt de dierenarts op een vaste dag in de maand. Van te voren worden de melkcontrolegegevens bestudeerd – die zijn een vast onderdeel van de begeleiding. Net als de vruchtbaarheid en aandoeningen als mastitis en klauwgebreken. Ook ondergaan de koeien een beoordeling 'op het oog' en wordt de mest en conditie bekeken. Tot slot loopt Hegen met de veehouder de zogeheten 12-maandenlijst door. De lijst betreft een checklist, waarop cijfers en bevindingen worden vermeld. Hegen wil de bedrijfsbegeleiding verder intensiveren. Volgens hem kunnen bedrijven beter begeleid worden, zonder dat het direct tot hogere kosten leidt. Enige cijfers bijhouden en analyseren kost nauwelijks tijd. En daarbij zou een goede relatie tussen dierenarts en veevoerderlichter een grote stap vooruit betekenen. "Dat is onze grootste uitdaging van dit moment", aldus Hegen. De dierenartsen hebben nu het voortouw genomen in deze missie en sturen de bezoeksverslagen door naar de veevoerderlichter, in de hoop ook verslagen van hen terug te krijgen. Sommigen laten weten dit op prijs te stellen. Van slechts een enkele voerlichter ontvangt Hegen een verslag retour. Volgens hem zou een gezamenlijk optreden veehouders kunnen motiveren meer vanuit diergezondheid te denken. Nu ziet hij geregeld staaltjes van kortetermijnhandelen. "Als uit het accountantsrapport blijkt dat de voerkosten hoog zijn, bezuinigt men abrupt op het voer met alle nadelige gevolgen voor de diergezondheid van dien.

Tabel 2

Voorbeeld van een jaaroverzicht 2006 van een (groeïend) bedrijf met 130 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee.

Sterke punten		Voor verbetering vatbaar			
BSK (3 punten hoger dan 2005) Gehalten in de melk Prestatie vaarzen/tweede-kalfskoeien		Celgetal Nageboorte/witvuilers Klauwen en benen Kalversterfte			
Dierenartskosten (in euro's)					
2004		2005		2006	
Totaal	6.799,61	Totaal	7.725,15	Totaal	8.750,00
Preventief	2.023,63	Preventief	1.952,03	Preventief	2.172,50
Curatief	4.775,98	Curatief	5.773,12	Curatief	6.577,50
Doel melkveehouder voor 2006					
<ul style="list-style-type: none"> • Optimalisatie productie en gezondheid 					
Aandachtspunten voor 2006					
<ul style="list-style-type: none"> • Celgetal: strak protocol management hoog celgetal koeien, natte meting overwegen • Klauwen en benen: strategisch bekappen met inzet eigen arbeid (kort voor droogzetten, op 60 dagen en op 200 dagen), meer zaagsel in de boxen • Droogstand- en transitie management 					

En als het melkquotum overschreden dreigt te worden, wordt geknepen op krachtvoer. Ook verstrekt elke boer droogstandmineralen, maar als je nagaat of elke koe ze daadwerkelijk binnenkrijgt, is het resultaat soms bedroevend. In de praktijk vlakken goede gebruiken gemakkelijk weer af." Inmiddels is de praktijk samen met voerleverancier Agrifirm begonnen met een intensievere vorm van samenwerking. Als de proef slaagt, zal deze gezamenlijke bedrijfsbegeleiding op meer bedrijven worden toegepast.

ALTIJD BEREIKBAAR

Om de veehouder nog beter van dienst te zijn, is DAP Het Zuidenveld ook bereikbaar via internet en staat '24 uur per dag open' voor vragen en nieuws van allerlei aard.

